

Möte med de partipolitiska studentförbunden

Fler studiemedelsveckor

Bolognaprocessens införande har inneburit att svenska studenter studerar allt längre. För att avlägga en examen på avancerad nivå krävs idag ofta fem års studier. Detsamma gäller för civilingenjörstudier och många lärarstudier. Sedan i år är den nya läkarutbildning sexårig.

Antalet studiemedelsveckor begränsas idag till 240 veckor, motsvarande 12 terminer eller sex år. Studiemedelssystemet ska inte vara utformat för att finansiera flera utbildningar eller alltför utdragna studiegångar. Studiemedelssystemet ska vara i samklang med mål om genomströmning.

Studiemedelssystemet måste däremot tillåta för vissa fel vad gäller studieval. När utbildningarna är lika eller nästan lika långa som möjligheterna att få studiemedel innebär det att utrymmet för felval är nästan uttraderat. Därför borde studiemedelssystemet ses över för att tillåta utrymmen för felval.

Ökat bostadsbyggande

Bostadsbristen för studenter är utbredd. Sjutton av Sveriges högskolekommuner bedömer att det är brist på studentbostäder i sina kommuner, enligt Boverket. Totalt finns 105 000 studentbostäder på nästan 400 000 högskolestuderande.

När investeringsstödet avskaffades 2022 motiverades det med att det var en ineffektiv stimulans för bostadsbyggandet. Må så vara men ett avskaffat investeringsstöd löser inga problem. Därför borde nya åtgärder införas för att öka studentbostadsbyggandet – utan att avkall görs på bostädernas tillgänglighet.

Mer hälsofrämjande stöd vid lärosätena

Precis som i andra delar av samhället växer den psykiska ohälsan bland unga. Folkhälsomyndigheten (2018) har dessutom visat att studerande mår sämre än yrkesverksamma i samma ålder.

En ny studie från Universitets- och högskolerådet (2022) visar hur många studenter med psykiska problem efterfrågar ökat stöd från sitt lärosäte tidigt. Lärosätena måste bli bättre på att erbjuda stöd till sina studenter, bland annat genom att erbjuda samtalsstöd vid samtliga lärosäten. Därtill måste rehabiliteringsuppdraget för lärosätena förtydligas.

Höjt tilläggsbidrag

Studerande föräldrar är en särskilt utsatt grupp studerande, inte minst ekonomiskt. En studie från CSN (2021) visar att sex av tio studenter med

barn under 13 år in skulle ha råd att betala en oväntad utgift på 12 000 kronor utan att ta lån eller be om hjälp.

I dag finns ett tilläggsbidrag för studerande föräldrar, kallat tilläggsbidrag. Det kan delas ut till max en förälder och ligger 2022 på strax över 600 kronor i månaden för en studerande med ett barn. Tilläggsbidraget borde höjas med 50 procent och tillgängliggöras för båda föräldrar om båda är studerande.

Reformerat fribelopp

Fribeloppet är en begränsning på studerande med CSN:s möjligheter att arbeta. Fribeloppet skickar en viktig signal om att den som studerar på heltid ska ha det som huvudsysselsättning, som är värt att värna om. Det är också rimligt att den som får förmånliga lån och bidrag från staten för att studera inte ska kunna arbeta heltid vid sidan av studierna. Visst arbete, särskilt kvalificerat arbete som underlättar en senare etablering på arbetsmarknaden, bör tillåtas i systemet. Som det gör idag.

Däremot finns det delar av fribeloppssystemet som inte fungerar. Inkomsten beräknas halvårsvis oberoende av vilka veckor som en har studiemedel. Fribeloppet bör endast baseras på de månader som en studerande har studiemedel – vad individen gör när den inte studerar bör inte påverka möjligheterna för att få studiebidrag och -lån. Därtill borde vissa inkomster – som vid försäljning av en bostad – inte utgöra en grund för fribelopsberäkningarna.

Examensvillkor

Studenter saknar idag en omställningsförsäkring från studier till arbetslivet. Det innebär att den som inte har en sysselsättning vid examen måste leva på lån från vänner och bekanta eller sparade pengar om det finns. Många tvingas ta ett mindre kvalificerat arbete och konkurrerar då dels ut annan arbetskraft och får mindre tid till att söka en kvalificerad anställning.

Saco studentråd vill se ett undantag i arbetslöshetsförsäkring, ett så kallat examensvillkor. Den som är studerandemedlem i ett fackförbund, har avlagt akademisk examen och ska in på arbetsmarknaden ges rätt till 100 dagars a-kassa på grundnivå.

Socialförsäkringarna

Arbetskravet på socialförsäkringarna innebär idag att de allra flesta studenterna inte har den trygghet som arbetstagare har. Det finns brister vid exempelvis VAB, föräldraledighet och vid sjukdom. Studenter på högskolan borde i större utsträckning integreras i socialförsäkringarna, med CSN-inkomsten som grund för ersättningsbelopp.